

دستورالعمل اجرایی طرح تشدید نظارتها در ساعات غیر اداری و روزهای تعطیل

وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

مرکز سلامت محیط و کار

" دستورالعمل تشدید کنترل و بازرسی "

با توجه به اهمیت کنترل و بازرسی بهداشتی از مراکز تهیه، طبخ، توزیع، عرضه و فروش مواد غذایی و اماکن عمومی حساس، اماکن بین راهی، مراکز اقامتی و مراکز و اماکن مشابه در راستای تحقق اهداف کلان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبتنی بر تامین و حفظ سلامتی آحاد جامعه و دسترسی به غذای ایمن و سالم بعنوان یکی از اساسی ترین نیازهای جامعه و با عنایت به رشد سریع تعداد و تنوع مراکز تهیه و فروش مواد غذایی و همچنین فعالیت بعضی از افراد سودجودر ساعات غیراداری و روزهای تعطیل، تشدید نظارتها و بازرسیها از مراکز و اماکن حساس در ساعات غیر اداری و روزهای تعطیل به منظور کنترل و پیشگیری از بیماریهای عفونی منتقله از آب و غذا به ویژه در فصول گرم سال از اهمیت بالایی برخوردار است لذا دستورالعمل زیر با توجه به سیاستهای نظارتی و اجرایی وزارت جهت عملیاتی نمودن برنامه تشدید نظارت تهیه گردیده و به شرح زیر می باشد:

بخش اول: اقدامات اولیه و انجام هماهنگی های لازم

- برگزاری جلسات هماهنگی با سازمانها و ادارات ذیربط از جمله استانداری، فرمانداری، بخشداری، شهرداری، سازمان بازرگانی، شرکتهای آب و فاضلاب، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، مجامع و اتحادیه های صنفی مراکز مرتبط، نیروی انتظامی، دستگاه قضایی، سازمان حفاظت محیط زیست، آموزش و پرورش، سازمان صنایع و معادن، سازمان صدا و سیما، سازمان تربیت بدنی و ...
- هماهنگی باسازمان گردشگری در راستای کنترل بهداشتی مراکز و اماکن بین راهی و مراکز و اماکن اقامتی پذیرایی هماهنگی با اداره کل امور آزمایشگاههای کنترل غذا و دارو در خصوص نمونه برداری های مواد غذایی
- هماهنگی با ادارات نظارت بر مواد غذایی در راستای کنترل کارخانجات تولید مواد غذایی
- هماهنگی با آموزش و پرورش در کنترل شیر مدارس و تشدید نظارتها بر بوفه های مدارس و سرویسهای بهداشتی مدارس و لزوم نصب صابون مایع در سرویسها
- همکاری با هیات امنای مساجد و متولیان اماکن متبرکه و تشدید نظارت بر وضوخانه ها و سرویسهای بهداشتی و لزوم نصب صابون مایع در سرویسها (درون شهری و بین شهری)
- برگزاری منظم جلسات شورای سلامت و امنیت غذایی استان و شهرستانهای تابعه در راستای ایجاد هماهنگی و همکاری بیشتر و بهتر در حوزه های برون بخشی به منظور حل مشکلات خاص و فصلی در هر منطقه
- برگزاری جلسات توجیهی برای مسئولین و مدیران استانی و شهرستانی و همچنین بازرسی بهداشت محیط و تذکر اهمیت طرح
- تشکیل مستمر جلسات ستاد کنترل بیماریهای روده ای با حضور فعال واحدهای درون بخشی و برون بخشی
- تهیه برنامه های کنترلی و نظارتی با درج دقیق تاریخ و اسامی افراد در کلیه سطوح و حضور فعال پرسنل بهداشت محیط جهت کنترل و بازرسی بهداشتی در ساعات غیر اداری و روزهای تعطیل حداقل تا ساعت ۸ شب

بخش دوم: اقدامات آموزشی و اطلاع رسانی

- تهیه و نصب بنرهای آموزشی با مطالب مناسب و کاربری در محلهای عمومی (مراکز پر جمعیت، گردشگری و توریستی و نقاط ورودی و مرکزی شهرها و اماکن بین راهی) بویژه برای ایام تعطیلات تابستانی

- چاپ ، تکثیر و توزیع پوستر و پمفلتهای آموزشی در خصوص چگونگی نگهداری مواد غذایی و پیشگیری از بروز بیماریهای روده ای مرتبط با آب و غذا
- اعلام تلفن تماس مردمی از طریق رسانه های استانی و شهرستانی جهت پاسخگویی به شکایات مردمی مرتبط در ساعات اداری و غیر اداری و روزهای تعطیل بصورت پیغامگیر
- هماهنگی با روابط عمومی به منظور جلب مشارکت سازمان صدا و سیما و روزنامه های محلی در خصوص افزایش سطح آگاهی مردم در زمینه رعایت بهداشت مواد غذایی
- اطلاع رسانی و آموزش در خصوص روش گندزدایی توالتها و سرویسهای بهداشت عمومی
- حضور فعال در برنامه های رادیویی و تلویزیونی با هماهنگی صدا و سیما در راستای اطلاع رسانی عمومی
- اطلاع رسانی عمومی کد تلفن ۰۹۶۷۸ ستادفوریتهای سلامت محیط و کار به عنوان پل ارتباطی مردم و وزارتخانه به منظور اعلام اخبار تخلفات بهداشتی توسط مردم

بخش سوم : اقدامات نظارتی

توجه : انتظار می رود در ساعات غیر اداری و ایام تعطیل در قالب طرح تشدید بیشتر مراکز حساس مورد بازرسی و کنترل بهداشتی قرار گیرند . مراکز حساس عبارتند از : " اغذیه فروشی ها ، پیتزا فروشی ها ، رستوران ها و جلوکبابی ها ، سلف سرویس و تالارهای پذیرایی ، مراکز طبخ و توزیع غذا ، کترینگ های هواپیمایی وریلی ، اماکن بین راهی ، کبابی و جگرکی ، کته کبابی ، آبمیوه وبستنی فروشی ، قنادی و شیرینی فروشیها ، انبارهای مواد غذایی وعمده فروشی ها ، لبنیاتی و گارگاههای لبنیاتی ، سوهان و گزیزی و کارگاههای تولید و تهیه مواد غذایی ، نانوائی های سنتی و شیرمال پزی ونان فانتزی ، هتل و مراکز اقامتی ، سرویسهای بهداشتی عمومی و بین راهی ، کارخانه های تولید یخ ، سامانه ی تامین آب آشامیدنی ، استخرهای شنا و آبسرد کن ها "

- بازرسی و کنترل بهداشتی مستمر و هدفمند بر کلیه مراکز و اماکن حساس بمنظور افزایش پوششهای نظارتی
- نظارت مستمر بر اجرای برنامه در سطح شهرستانهای تابعه توسط کارشناسان استانی
- انجام نمونه برداری از مواد غذایی با اولویت مواد غذایی فاقد بسته بندی و تولیدات صنفی به گونه ای که از کلیه مراکز تهیه ، توزیع ، عرضه ، حمل و نقل و فروش مواد غذایی فاقد بسته بندی در کل طول طرح یکساله حداقل یکبار نمونه برداری انجام گیرد و همچنین مواد غذایی بسته بندی شده مشکوک به فساد
- انجام بازرسی و کنترل بهداشتی مشترک با همکاری اداره نظارت از کلیه کارخانجات تولید و بسته بندی مواد غذایی
- تشدید کنترل کیفی آب آشامیدنی (شهر ، روستا ، بخشهای خصوصی و ...) و انجام کلرسنجی و نمونه برداری میکروبی مستمر و اعلام سریع موارد نامطلوب بصورت تلفنی و کتبی به متولیان تامین کننده آب و گزارش آن به سطح مافوق
- نظارت مستمر و نمونه برداری از آبسردکن ها و مخازن و شیرهای برداشت عمومی و جلوگیری از عرضه آب بصورت بشکه ای و سنتی
- تشدید کنترل بهداشتی استخرها و شناگاهها و نصب تابلوهای هشدار دهنده در راستای جلوگیری از شنا در استخرهای فاقد ضوابط بهداشتی و انهار و شناگاههای طبیعی غیربهبسازی شده

- تهیه و توزیع کلر مادر بین خانوارهای روستایی که آب آشامیدنی آنها کلرزنی نمی شود
- هماهنگی در راستای جلوگیری از آبیاری سبزیجات با فاضلاب خام انسانی و صنعتی
- بازرسی و کنترل بهداشتی از ترمینالهای مسافربری ، ایستگاههای راه آهن ، فرودگاهها ، اتوبوسها و قطارهای مسافربری و امثالهم با تاکید بر عرضه بهداشتی مواد غذایی ، توزیع آب شرب سالم (فقط آب بسته بندی به صورت انفرادی توسط مسئولین مربوطه بین مسافرین) در وسایط نقلیه مسافربری عمومی ، نظافت عمومی و نظافت سرویسهای بهداشتی
- ساماندهی و جلوگیری از فعالیت دستفروشان دوره گرد مواد غذایی حساس چون آبمیوه ، بستنی ، فراورده های لبنی ، کباب ، جگر ، لواشک و ترشک غیر بهداشتی ، ساندویچ و امثالهم با هماهنگی بین بخشی ومشارکت سازمانهای مربوطه
- بازرسی و کنترل بهداشتی بر توزیع سالاد و سبزی خام در کلیه مراکز طبخ و تهیه مواد غذایی و اغذیه فروشی با تاکید بر سالم سازی سبزیجات
- بازرسی و کنترل بهداشتی بر تهیه و توزیع شیرینی سنتی از نظر استفاده از مواد اولیه سالم از جمله خامه پاستوریزه و تخم مرغ نشان دار یا تخم مرغ مایع پاستوریزه و بسته بندی ، شیر استریلیزه و پاستوریزه و استفاده از جعبه های شیرینی مجاز بهداشتی (دارای مهر استاندارد و مجوز وزارت بهداشت)
- بازرسی و کنترل بهداشتی وسایط حمل و نقل مواد غذایی بویژه وسایط حمل و نقل شیر و فراورده های آن با تاکید بر رعایت موازین بهداشتی و حفظ ایمنی مواد غذایی
- بازرسی و کنترل بهداشتی بر مراکز و اماکن بین راهی با اولویت بهداشت فردی ، بهداشت آشپزخانه و تجهیزات ، بهداشت آب آشامیدنی و مواد غذایی و بهداشت سرویسهای بهداشتی ونمازخانه ها
- تشدید نظارتها بر پارکها ، اماکن تفریحی ، تفرجگاهها و اماکن زیارتی از نظر آب مصرفی دفع پساب و ...
- بازرسی و کنترل بهداشتی بر مراکز اقامتی واسکان با اولویت بهداشت وسایل و لوازم اسکان و خواب مسافرین ، بهداشت محل و بهداشت آب آشامیدنی و سرویسهای بهداشتی
- بازرسی و کنترل بهداشتی بر کلیه مراکز طبخ ، تهیه مواد غذایی با اولویت بهداشت فردی ، بهداشت تجهیزات (استفاده از تجهیزات مناسب وشستشو وگندزدایی مستمر آنها ومحیط کار) وبهداشت مواد غذایی (تهیه مواد غذایی اولیه بهداشتی وسالم، نگهداری صحیح مواد غذایی اولیه وپخته شده ، مصرف روغن خوراکی با ترانس کمتر از ۱۰ ، استفاده از نمک تصفیه شده یددار) و در صورت استفاده از ظروف یکبار مصرف جهت غذا و نوشیدنی گرم و داغ حتماً از ظروف یکبارمصرف بر پایه گیاهی استفاده شود .
- بازدید مستمر از کارخانجات تولید یخ و نمونه برداری مستمر از آب مورد مصرف

بخش چهارم : نحوه گزارش اقدامات به عمل آمده

- اعلام گزارش طرح تشدید بصورت ماهانه در پایان هرماه و حداکثر تا هفته اول ماه بعد به تفکیک ساعات اداری و غیر اداری و تعطیل طبق فرم پیوستی از ستاد شهرستان به معاونت بهداشتی
- گزارش بازرسیهای بهداشتی بصورت فصلی در پایان هر فصل و حداکثر تا دهم ماه اول از فصل بعدی به تفکیک ساعات اداری در قالب بازرسیهای روتین و ساعات غیراداری و روزهای تعطیل در قالب طرح تشدید طبق فرم پیوستی از معاونت بهداشتی به مرکز سلامت محیط و کار معاونت بهداشتی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

▪ ارسال گزارش سریع موارد بروز بیماریهای روده ای مطابق آخرین ویرایش دستورالعمل " اقدامات بهداشت آب و فاضلاب بمنظور پیشگیری و کنترل بیماریهای منتقله از آب و غذا " و پیگیری و اجرای اقدامات بهداشت محیطی لازم در کنترل موارد بروز و ارسال گزارش نهایی

شایان ذکر است در گزارش ارسالی به مرکز سلامت محیط و کار تعداد افراد شرکت کننده در طرح تشدید نظارتها در ساعات غیر اداری و روزهای تعطیل بایستی به تفکیک ماه اول ، دوم و سوم در هر فصل گزارش گردد و آخرین ردیف جدول گزارش مربوط به مجموع ساعات انجام کار توسط بازرسی بهداشت محیط در ساعات غیر اداری و روزهای تعطیل می باشد که با واحد ساعت بیان می گردد .